

Asia: VN/16752/2022

Hallituksen esitysluonnos hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (yliopistosairaalalisä ja siirtymätasauksen muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö

VN/16752/2022

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE HYVINVOINTIALUEIDEN RAHOITUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen koskien hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia ja siihen ehdotettua uutta määräytymistekijää, yliopistosairaalalisää.

Yliopistosairaaloiden erityistehtävien hoitamiseen on varattava riittävä rahoitus

Katsomme hallituksen esityksessä esitetyn hyvinvointialueiden yliopistosairaalalisälle kaavailun 230-370 miljoonaa euroa riittämättömäksi. Esitetty summa pohjautuu THL:n tutkimukseen (Häkkinen ym. 2022), jonka mukaan yliopistollisissa sairaaloissa erikoissairaanhoidon palvelusuoritteiden yksikkökustannukset ovat noin 10 prosenttia korkeammat kuin keskussairaaloissa. Yliopistolliset sairaalat arvioivat summan huomattavasti suuremmaksi, mielestämme keskeisimpien toimijoiden arviota vaaditusta summasta ei tule sivuuttaa.

Yliopistollisessa sairaalassa tutkimustyö vaatii osaavan henkilöstön, tutkimuksille tilat ja laitteet, sekä lukuisia muita koordinaatiotehtäviä. On tärkeää, että erityistehtävistä aiheutuva kustannus huomioidaan riittävän hyvin säädettäessä hyvinvointialueiden tai yliopistollisten sairaaloiden rahoituksesta.

Yliopistolliset sairaalat ovat arvioineet tehtävien toteutuksen vaativan yli 600 miljoonaa euroa. Ilman riittävää rahoitusta yliopistollisten sairaaloiden mahdollisuus toteuttaa lakisäätöisiä TKKIO-toimintaa koskevia tehtäviä jää heikoksi.

Tutkimustoiminta on koko yliopistollisen sairaalan perusta, jonka rahoitusta on murennettu jo pitkään johtuen mm. VTR-rahoituksen pienenemisestä viimeisten 15 vuoden aikana. Samalla lääkäreiden mahdollisuus käyttää työaikaan tutkimukseen on kaventunut.

Yliopistosairaaloilla on oltava mahdollisuus tehdä tutkimusta

Tutkimus tuo uusia hoitoja mutta se tuo myös tietoa hoitojen vaikuttavuudesta. Tiedon avulla terveydenhuollon resurssit voidaan kohdentaa tehokkaiksi ja turvallisiksi osoitettuihin hoitoihin. Tutkimustiedon pohjalta myös vaikuttamattomista tai jopa haitallisista käytännöistä voidaan luopua.

Tutkimuksessa syntyvä tieto leviää hyödyttämään potilaita ja väestöä, kun tutkimuksen myötä syntyy tietoa johtamisen tueksi terveydenhuollossa. Tutkimus voi myös olla potilaalle ainoa hoitovaihtoehto, esimerkiksi tilanteissa, joissa muu hoito on osoittautunut riittämättömäksi tai hoitoa ei ole tarjolla.

Yliopistosairaalisien rahoittama infrastruktuuri on perusedellytys kustannusvaikuttavaan hoidon järjestämiseksi sekä hyvinvointia luovan ja investointeja tuovaan tutkimustyöhön. Kasvavan tutkimustoiminnan myötä potilaat saavat uusimmat hoidot käyttöönsä, ja syntyy terveydenhuollossa vaadittua osaamista.

Esimerkiksi Tanskassa tehtiin mittavat panostukset tutkimusympäristön kehittämiseen sekä yritysyritysohjelmaan. Sen johdosta kliinisten tutkimusten määrä on kasvanut 15 vuodessa 33 %, Suomessa tutkimusmäärät ovat laskeneet 42 %.

Suomessa on asetettu tavoite kasvattaa TKI-investoinnit 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Lääkeyritykset ovat tuoneet Suomeen keskimäärin yli 200 miljoonaa euroa T&K-investointeja vuodessa, ja Suomella on hyvät edellytykset kasvattaa investointeja entisestään. Esimerkiksi kliinisiä lääketutkimuksia tehdään nimenomaan yliopistollisissa sairaaloissa, joiden toimintaedellytykset kaventuvat merkittävästi, jos rahoituspohja ei ole kunnossa.

Toimiva tutkimusympäristö on edellytys sille, että lääketieteellisyys ylipäättään tuo tutkimustoimintaa Suomeen. Jos yhteiskunta ei ole valmis rahoittamaan ennakoitavaa toimintaympäristöä, lääkeyritysten investoinnit ohjautuvat todennäköisesti maihin, joissa siihen on panostettu.

Yliopistosairaalisia tulee nähdä investointina Suomessa tehtävään TKKIO-toimintaan. Jos yliopistolliset sairaalat eivät saa tarvitsemaansa rahoitusta, toimijoille tulisi osoittaa muu rahoitus puuttuvan noin 230-370 miljoonan summan kattamiseksi.

Ohjausneuvotteluissa on huomioitava yliopistosairaala-alueiden erityistehtävät

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö hyödyntävät THL:n asiantuntija-arvioita hyvinvointialueiden kanssa käymissään vuosittaisissa sote-järjestämislain mukaisissa neuvotteluissa. Asiantuntija-arvioissa ja niiden perustana olevissa KUVA-indikaattoreissa ei tällä hetkellä huomioida TKKIO-toimintaa ja sillä aikaansaatuja vaikutuksia. Yliopistosairaaloiden erityistehtävien merkitys tulee huomioida ohjausneuvotteluissa ja tietopohjaa on näiltä osin kehitettävä.

Kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta korosti keväällä 2022, laadukkaiden palvelujen varmistamiseksi palvelujärjestelmän toiminnan sekä hoidon ja hoivan on perustuttava tutkittuun tietoon. Yliopistosairaaloiden TKKIO-toiminnan vaatima rahoitus tarvitaan, jotta tutkittua tietoa palvelujärjestelmän toiminnasta tai hoidosta ja hoivasta syntyy tulevaisuudessakin.

Bengtström Marina
Lääketeollisuus ry